

12. Malyshev, B. Chomu reforma politseiskoi osvity neobkhidna i yak yii zdiisnyty [Why reform of police education is needed and how to implement it]. (n.d.). *umdpl.info*. Retrieved from http://umdpl.info/police-experts.info/2016/09/22/police_education_1/ [in Ukrainian].

13. Korystin, O.Іe. Profesiina osvita politseiskoho: v yakomu napriamku rukhatys? [Professional education of a policeman: in what direction to move]. *politrada.org*. Retrieved from <http://politrada.org/news/profes-yna-osv-ta-pol-tseyskogo-v-yakomu-napryamku-rukhatys/> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 17.03.2018

УДК 342.9

Сокіран Максим Вікторович
аспірант Інституту права
ім. Володимира Великого МАУП
ms.ergolens@gmail.com

АНАЛІЗ НАУКОВОЇ ДУМКИ ЩОДО СТАНОВЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

У статті здійснено аналіз наукової літератури, надані відповідні теоретичні положення, висновки щодо проблем наближення українського законодавства у сфері поведження з відходами до норм Європейського Союзу. Також досліджено проблемні питання, які на сьогодні недостатньо висвітлені науковцями щодо даного питання.

Ключові слова: поведження з відходами, Європейський Союз, екологічне законодавство, адміністративно-правове регулювання.

Sokiran M.V. ANALYSIS OF THE SCIENTIFIC OPINION ON ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF WASTE MANAGEMENT

In modern conditions, the problem of the accumulation of waste from production and consumption is one of the leading threats to the state's environmental safety. Currently, in Ukraine there is an increase in the volume of waste generation, including chemically hazardous, significantly extending the area of unauthorized landfills. In addition, the processes of contamination of the river network with waste from the coal mining, chemical and metallurgical industries, infrastructure of communal and agriculture. At the same time, the modern technology of attracting waste to economic circulation is insufficiently implemented, and the positive international experience in the field of waste management and the regulation of the circulation of hazardous substances is practically not used.

Ukraine ratified the Association Agreement between Ukraine and the European Union and its member states in September 2014, from now on, all the authorities with powers in the field of European integration must ensure the effective implementation of the international legal obligations. The key element of the Agreement is to bring Ukraine's legislation to EU law. The Association Agreement is about 355 acts of the European Union, the provisions of which must be transferred to the national system of Ukraine, therefore, the development of an effective mechanism for approximation of Ukrainian legislation to EU law is an important element that has a direct impact on the formation of the state policy of Ukraine as a whole.

Considering the relevant theoretical positions, the conclusions on state regulation in the field of waste management and proposing new approaches to their solution, we relied on the theoretical sources of economic, sociological knowledge, the achievement of the theory of the state and environmental law, administrative law and process, management science. Such sources include the work of domestic and foreign scientists, which reveal, first of all, the use of state mechanisms for the disposal and disposal of hazardous waste, the formation of a targeted state policy in the field of waste management.

The article analyzes the scientific literature, provides the relevant theoretical positions, conclusions about the problems of approximation of Ukrainian legislation in the field of waste management to the norms of

the European Union. Problematic issues are also researched, which are currently not sufficiently covered by scholars on this issue.

Key words: waste management, European Union, environmental legislation, administrative and legal regulation.

Постановка проблеми. В сучасних умовах проблема накопичення відходів виробництва і споживання є однією з провідних загроз екологічній безпеці держави. Нині в Україні відбувається зростання обсягів утворення відходів, у тому числі хімічно небезпечних, значно поширюються площі несанкціонованих звалищ. Крім того, тривають процеси забруднення річкової мережі відходами вуглевидобувної, хімічної та металургійної промисловості, об'єктів інфраструктури комунального і сільського господарства. При цьому вкрай недостатньо впроваджуються сучасні технології залучення відходів до господарського обігу, практично не використовується позитивний міжнародний досвід у сфері поводження з відходами і регулювання обігу небезпечних речовин.

В Україні щорічно утворюється біля 10 т. відходів у розрахунку на душу населення проти 5,5-6 т. відходів на душу населення в країнах ЄС. У порівнянні із показниками накопичення відходів в Європейському Союзі українські обсяги викликають серйозне занепокоєння приймаючи до уваги вкрай недостатній рівень їх утилізації та знешкодження.

Україна ратифікувала Угоду про асоціацію між Україною та Європейським Союзом і його державами-членами у вересні 2014 року, з цього моменту всі органи влади, які мають повноваження в сфері європейської інтеграції, повинні забезпечити ефективне виконання узятих міжнародно-правових зобов'язань. Стрижневим елементом Угоди є приведення законодавства України до права ЄС. Угода про асоціацію - це близько 355 актів Європейського Союзу, положення яких повинні бути перенесені до національної системи України, тому розробка ефективного механізму наближення законодавства України до права ЄС є важливим елементом, який має безпосередній вплив на формування державної політики України в цілому.

Формування цілей статті. Метою статті є аналіз юридичної літератури щодо становлення та розвитку наукової думки з питання адміністративно-правового регулювання поводження з відходами.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи відповідні теоретичні положення, висновки щодо державного регулювання у сфері поводження з відходами та пропонуючи нові підходи до їх вирішення, ми спиралися на теоретичні джерела економічного, соціологічного знання, досягнення теорії держави і екологічного права, адміністративного права та процесу, науки управління. До таких джерел відносяться роботи вітчизняних і зарубіжних учених, що розкривають, передусім, питання застосування державних механізмів для знешкодження та утилізації небезпечних відходів, формування цілеспрямованої державної політики у сфері поводження з відходами.

Сучасні тенденції науково-технічних досягнень світової спільноти, вносячи до життя людини безперечні блага, мають і зворотну, негативну, сторону. Ще в XIX ст. П. Н. Ткачев пророчо відмітив, що «технічний прогрес виснажує і розкрадає багатства природи, і, різноманітять і прикрашаючи зовнішню форму предмету, погіршує, підміняє його суть» [21]. Йдеться про наслідки, які прямо або не прямо поширюють свій глобальний вплив на природу, суспільство і людину. Постійно зростаюче радіоактивне, хімічне та інше забруднення землі, води і атмосферного повітря стало одним із проявів кризи сучасної цивілізації.

Початок обговорення екологічної проблематики поклала міжнародна конференція з довілля охорони, скликана в 1972 р. по лінії ЮНЕСКО в Швеції (Стокгольм). У науці вона отримала яскраве вираження в діяльності Римського клубу (створений в 1968 році як міжнародна громадська організація, покликана сприяти розумінню особливостей розвитку людства в умовах науково-технічної революції). Ідея створення такого клубу – це результат діяльності італійського економіста Ауреліо Печчеї [25]. Заслуга Римського клубу у тому, що людство усвідомило серйозні проблеми - соціально-економічні, екологічні, демографічні, продовольчі, енергетичні, проблеми роззброєння, виживання і стійкого розвитку в умовах широкого поширення ядерного озброєння. Реалізуючи свої основні цілі, Римський клуб, починаючи з 1972 року, опублікував ряд доповідей: «Межі зростання» (кер. Д. Медоуз [24]); «Людство на роздоріжжі» (кер. М. Месаровіч і Е. Пестель [26]) та інші.

Автори зазначали, що ми знаходимося перед розпадом людської системи, який буде супроводжуватися регіональними, а потім і глобальною катастрофами. Необхідна участь кожного у пошуках шляхів подолання взаємозв'язаного комплексу сучасних проблем. Можливість конструктивної зміни корениться у мотивах і цінностях, що визначають нашу поведінку. Кардинальних відповідей на проблеми не варто чекати від урядів – необхідне усвідомлення і рішення простих людей [24].

Сьогодні стала реальною перспектива виснаження природних ресурсів, традиційних джерел енергії, зниження родючості ґрунтів і лісових територій, виникнення озонових дір і парникового ефекту, забруднення ближнього космосу, порушення екосистем Землі. Екологічні наслідки, природно, викликають негативні соціальні наслідки, особливо в області охорони здоров'я, демографії, міграції і тому подібне. Це створює потенційну загрозу як внутрішньополітичній стабільності, так і міжнародним відносинам. Проблема виживання в третьому тисячолітті є пріоритетною, а її рішення покликане забезпечити формування якісно нової культури життєдіяльності людини,

створити умови для екологічно безпечного соціально-економічного прогресу кожної держави. Саме тому настільки важливо на сучасному етапі надати заходам, направленим на збереження єдиного екологічного простору, підтримку усіх наявних у державі систем з охорони довкілля та стимулювати розвиток відповідних наукових досліджень транснаціонального характеру.

Аналізуючи останні дослідження та публікації українських авторів, у сфері глобалізаційних змін та євроінтеграційних процесів необхідно зосередити увагу на роботах таких учених як: Б. Є. Патона, М. М. Микієвича, О. Івасечко та ін. Наприклад, у роботі «Національна парадигма сталого розвитку України», за загальною редакцією академіка НАН України, доктора технічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України Б. Є. Патона обґрунтовано доцільність імплементації у вітчизняну практику регулювання природоохоронної діяльності передових іноземних практик реалізації екологічної політики і раціонального природокористування [15].

У дисертаційному дослідженні на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук «Правові засади організації та діяльності Європейського Союзу у сфері зовнішньої політики та безпеки» [13]. М. Микієвич, досліджено міжнародно-правові засади функціонування та інституційного розвитку Європейського Союзу у сфері його зовнішньої політики та політики безпеки на сучасному етапі. На підставі нормативної бази та аналізу сучасних правових доктрин наведено характеристику Європейського Союзу як нової форми міжнародного об'єднання держав. Обґрунтовано твердження, що спільна зовнішня політика та політика безпеки є формою правового співробітництва держав - членів Європейського Союзу, побудована на систематичних зв'язках, що формалізують їх значення як системи дієвих правових норм, затверджених в установчих договорах, укладених згідно з загальним міжнародним правом.

У монографічному дослідженні І.З. Брацук «Теоретико-правові засади імплементації права Європейського Союзу в національне право держав-членів» [2] досліджено механізми взаємодії права Європейського Союзу та національного права держав-членів. Проаналізовано функціонування механізмів імплементації правових актів ЄС. Приділено увагу дослідженню специфіки та особливостей функціонування конституційно-правових механізмів взаємодії права ЄС та національного права держав-членів. На основі аналізу рішень Суду ЄС та національних судів держав-членів встановлено їх роль у забезпеченні належного співвідношення та розвитку двох даних правопорядків.

Участь Європейського Союзу у координації європейської екологічної політики, його роль у міжнародній співпраці в галузі охорони довкілля, зокрема, у вирішенні таких глобальних проблем, як перспектива кліматичних змін, руйнування озонового шару, охорона біорозмаїття тощо розглянуто у роботах О. Івасечко [5].

Сьогодні проблемою інтеграції займаються багато науковців: В. Посельський [19], В. Копійка [20], О. Булатова [3] та ін. Необхідно відзначити І. Бураковського [8], В. Маштабея [12], у науковому доробку яких проаналізовано нормативно-правову базу двосторонніх взаємин Україна – Європейський Союз.

Розкриваючи та аналізуючи сутність державного регулювання у сфері поводження з відходами ми базувалися на теоретичних розробках і положеннях науковців з адміністративного права та державного управління. Володіючи загальною компетенцією, держава в особі органів виконавчої влади розподіляє її між суб'єктами спеціальної компетенції так, щоб їх виконавча діяльність представляла єдиний адміністративно-правовий механізм, позбавлений дублювання в забезпеченні екологічної безпеки. Тому адміністративно-правове регулювання процесів управління у сфері поводження з відходами регіонів безпосередньо пов'язане з питаннями розмежування компетенції державних органів та органів місцевого самоврядування. Дисертаційна робота О. В. Берюх «Формування державної політики у сфері поводження з відходами виробництва та споживання» [1] присвячена проблемам вибору критеріїв для кількісної оцінки ефективності процесів державного управління відходоутворенням. В процесі дослідження автор приходить до висновку про необхідність формування державної політики щодо мінімізації обсягу утворення нових та переробки накопичених раніше відходів, організації їх обліку на основі класифікації та паспортизації, контролю за місцями їх розміщення.

М. М. Шафоростова «Удосконалення державного управління поводженням з відходами на основі розвитку функцій екологічного аудита» [22] обґрунтовує, що для зниження негативного впливу відходів на довкілля та підвищення економічного ефекту від їх використання необхідно раціоналізувати систему управління поводженням з відходами на регіональному і державному рівнях. Запропоновано основні напрями удосконалення державного управління поводженням з відходами на основі комплексного підходу. Показано можливості поліпшення функціонування системи управління поводженням з відходами за рахунок розширення сфери дії екологічного аудита і розвитку його функцій в цій системі.

Здійснюючи функцію по охороні природи, державні органи визначають порядок і умови користування природними об'єктами, встановлюють відповідальність за порушення законів про охорону природи, розподіляють і перерозподіляють природні об'єкти, здійснюють контроль за охороною природи, притягують до відповідальності осіб, винних в порушенні законів про охорону природи. Юридичній відповідальності за порушення законодавства у сфері поводження з відходами присвячена не велика кількість робіт. А. О. Оскірко в дисертації «Адміністративна відповідальність за порушення у сфері поводження з відходами» [18] проаналізувала зміст, основні ознаки й

підстави адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері поводження з відходами. З'ясувала особливості адміністративної відповідальності окремих суб'єктів, а також дослідила теоретичні та практичні питання, пов'язані з адміністративною відповідальністю у сфері поводження з відходами, обґрунтувала пропозиції та рекомендації щодо удосконалення чинного адміністративного законодавства України у цій сфері.

Теоретичне узагальнення і нове вирішення законодавчих, теоретичних та практичних проблем кримінально-правової охорони навколишнього природного середовища здійснив у своїй роботі В. К. Матвійчук «Кримінально-правова охорона навколишнього природного середовища: проблеми законодавства, теорії та практики» [11]. Автор запропонував закріпити кримінальну відповідальність юридичних осіб за вчинення екологічних злочинів, яка зумовлена тим, що: 1) є діяння, які вражають комплексністю проблем і відповідальність фізичної особи не вирішить питання; 2) кримінальна відповідальність юридичної особи матиме превентивний характер; 3) цей засіб має бути запроваджений для того, щоб огородити законослухняних громадян від шкоди, що їм завдають юридичні особи; 4) кримінальна відповідальність юридичних осіб (а не цивільна) скорочує час від заподіяння шкоди до відшкодування збитків

Окремі питання щодо проблематики поводження з відходами знайшли своє відображення у працях науковців у галузях земельного, екологічного та природоресурсного права. Але науковці у своїх роботах приділяли увагу лише окремим видам відходів, не проводячи комплексного дослідження, зокрема: Н. О. Максименцева у дисертаційному дослідженні «Правове забезпечення поводження з небезпечними відходами» [10] проаналізовано правову природу, понятійний апарат, правове забезпечення поводження з небезпечними відходами. В результаті проведеного аналізу визначені істотні ознаки діяльності у сфері поводження з небезпечними відходами; визначено правову природу та юридичні особливості правовідносин у сфері поводження з небезпечними відходами як предмета правового регулювання. В. О. Юрескул провела дослідження щодо врегулювання відносин у сфері побутових відходів, а саме «Правове регулювання поводження з побутовими відходами України» [23]. В роботі визначені основні складові поводження з відходами, виявлені юридичні особливості та правова природа правовідносин у сфері поводження з побутовими відходами.

Крім того, теоретичною базою дисертаційного дослідження стали наукові праці представників економічної науки. Т. Л. Омеляненко [16] у своєму дослідженні приділяє увагу удосконаленню організаційно-економічного механізму поводження з відходами в Україні, а саме забезпеченню фінансової стійкості сектору відходів та здійсненню ефективного стратегічного планування у цій сфері. Розв'язання зазначених проблем автор пов'язує з реформуванням екологічного податку на розміщення відходів, збалансування адміністративно-організаційних й економічних інструментів організаційно-економічного механізму цієї сфери, а також з переглядом методологічних та методичних підходів до їх встановлення.

Екологічні аспекти поводження з відходами розглядали науковці з різних галузей. О.П. Ігнатенко у роботі «Економіко-екологічні аспекти поводження з твердими побутовими відходами в Україні» [6] акцентував увагу на технологію та економіку функціонування екологічно безпечних сміттєпереробних комплексів. Т.Г. Данілова досліджувала підвищення екологічної безпеки при поводженні з відходами металургійного виробництва [4]. Т.О. Орлова проаналізувала екологічний стан земельних ділянок, зайнятих відходами та об'єктами поводження з ними [17]. У роботі А.Ю. Кронди обґрунтовано необхідність створення радіоекологічного банку даних в Україні для систематизації та зберігання інформації, яка отримана внаслідок проведення радіоекологічного моніторингу [9].

Взаємозв'язок між доквіллям й ринком у сфері управління відходами, можливо, чи не найтісніший, враховуючи, що поводження із відходами є особливою сферою економічної діяльності. У свою чергу, відходи також набули економічної вартості. Таким чином правове регулювання управління відходами на рівні Співтовариства одночасно сприяє як екологічним, так і економічним інтересам. Дуже цікавим монографічним дослідженням у зазначеній сфері є «Інституціональний розвиток сфери поводження з відходами в Україні: на шляху європейської інтеграції», яке було проведено і опубліковано за сприяння Європейського Союзу під загальною редакцією доктора економічних наук, професора В. С. Мищенко [7]. У роботі розглянуто теоретико-методологічне підґрунтя та фактори безпеки при вирішенні проблеми з відходами в сучасних умовах. Досліджено основні тенденції у генеруванні відходів в Україні і визначені засади формування фінансової стратегії сталого управління відходами. Також експертами була проведена оцінка стану гармонізації національного законодавства у сфері поводження з відходами з правовими актами Європейського Союзу. Висвітлено зміст і особливості імплементації базових директив ЄС у сфері поводження з відходами, а також апробовано підходи до оцінки вартісних показників імплементації зазначених директив. Але, як вже зазначалось вище, дана робота розглядала проблеми з відходами з еколого-економічної сторони не приділяючи адміністративно-правовим аспектам.

У навчальному посібнику «Європейське право навколишнього середовища» [14] розглянуто питання формування та розвитку європейського права навколишнього середовища, визначено його місце у системі європейського права. Встановлено компетенцію Європейського Союзу у галузі охорони довкілля, охарактеризовано предметні сфери регулювання європейського права навколишнього середовища. Розглянуто питання законодавчого забезпечення та основні принципи правової системи Європейського Союзу у галузі

охорони навколишнього середовища, досліджено інституційний механізм та охарактеризовано діяльність законодавчих органів, визначено їх функції та повноваження. Досліджено правові аспекти співпраці України і Європейського Союзу у сфері охорони навколишнього середовища.

Висновок. На підставі проведеного аналізу літературних і нормативних джерел можна стверджувати, що до теперішнього часу в Україні, незважаючи на велику кількість наукових праць, проблема адміністративно-правового регулювання поводження з відходами, особливо на регіональному рівні, лишається актуальною і потребує подальших наукових розробок.

Список використаних джерел:

1. Берюх О. В. Формування державної політики у сфері поводження з відходами виробництва та споживання : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 / О.В. Берюх ; Донец. держ. ун-т упр. – Донецьк, 2013. – 20 с.
2. Брацук І. З. Теоретико-правові засади імплементації права Європейського Союзу в національне право держав-членів : монографія / І. З. Брацук; ред.: М. М. Микієвич; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів, 2016. – 229 с.
3. Булатова О.В. Регіоналізація світової економіки в умовах глобальної інтеграції : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : спец. 08.00.02 / О.В. Булатова; Донец. нац. ун-т. – Донецьк, 2013. – 40 с.
4. Данилова Т. Г. Підвищення екологічної безпеки при поводженні з відходами металургійного виробництва : автореф. дис... канд. техн. наук: спец. 21.06.01 / Т.Г. Данилова ; Національний гірничий ун-т. – Д., 2004. – 19 с.
5. Івасечко О. Особливості формування екологічної політики Європейського Союзу / О. Івасечко // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – 2013. – Вип. 25. – С. 113-118. : [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unir_2013_25_21.
6. Ігнатенко О.П. Економіко-екологічні аспекти поводження з твердими побутовими відходами в Україні : автореф. дис... канд. екон. наук: спец. 08.08.01 / О.П. Ігнатенко ; НАН України, Рада по вивченню продукт. сил України. - К., 2004. - 19 с.
7. Інституціональний розвиток сфери поводження з відходами в Україні: на шляху європейської інтеграції / В. С. Міщенко, Ю. М. Маковецька, Т. Л. Омеляненко. – К: Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2013. – 192 с.
8. Конвергенція економік України та Європейського Союзу: проблеми і перспективи : зб. наук. пр. / Ю. М. Бажан, О. В. Бандура, Ю. І. Біленко, І. В. Бураковський, Г. В. Веріга; ред.: Ю. М. Бажан, І. В. Бураковський, Т. І. Артемова; Нац. ун-т «Кієво-Могилян. акад.». - К. : ПУЛЬСАРИ, 2012. - 162 с.
9. Кронда О. Ю. Правове регулювання поводження з радіоактивними відходами в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.06 / О. Ю. Кронда ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - К., 2012. – 206 с.
10. Максименцева Н. О. Правове забезпечення поводження з небезпечними відходами : автореф. дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 / Н. О. Максименцева ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. - К., 2006. - 18 с.
11. Матвійчук В. К. Кримінально-правова охорона навколишнього природного середовища: проблеми законодавства, теорії та практики : автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.08 / В. К. Матвійчук ; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. - К., 2008. - 32 с.
12. Маштабей В. Курс на інтеграцію. // Віче, 2000. - № 8. – С. 133-135.
13. Микієвич М. М. Правові засади організації та діяльності Європейського Союзу у сфері зовнішньої політики та безпеки : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.11 «Міжнародне право» / М. М. Микієвич; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. - К., 2007. - 40 с.
14. Микієвич М. М. Європейське право навколишнього середовища : навч. посіб. / М. М. Микієвич, Н. І. Андрусевич, Т. О. Будякова; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. - Л., 2004. - 255 с.
15. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. акад. НАН України, д.т.н., проф., заслуженого діяча науки і техніки України Б. Є. Патона. – Вид. 2-ге, переробл. і доповн. – К. : Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2016. – 72 с.
16. Омеляненко Т. Л. Удосконалення організаційно-економічного механізму поводження з відходами в Україні : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.06 / Т. Л. Омеляненко ; Нац. акад. наук України, Держ. установа «Ін-т економіки природокористування та сталого розв. Нац. акад. наук України». - К., 2013. - 20 с.
17. Орлова Т. О. Оцінки екологічного стану земельних ділянок, зайнятих відходами та об'єктами поводження з ними : автореф. дис... канд. техн. наук: спец. 05.24.04 / Т. О. Орлова ; Київський національний ун-т будівництва і архітектури. - К., 2008. - 21 с.
18. Оскірко А. О. Адміністративна відповідальність за порушення у сфері поводження з відходами : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / А. О. Оскірко ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. - Київ, 2015. - 19 с.

19. Посельський В. Європейський союз: інституційні основи європейської інтеграції / В. Посельський. - К. : Смолоскип, 2002. - 168 с
20. Україна в міжнародних інтеграційних процесах : монографія / В. В. Копійка, М. С. Дорошко, В. І. Головченко, С. В. Андрущенко, О. Ю. Анісімова; ред.: В. В. Копійка; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - Київ : Київ. ун-т, 2015. - 575 с.
21. Ткачев П. Н. Кладези мудрости российских философов / П. Н. Ткачев. - М., 1990. – 429 с.
22. Шафоростова М. М. Удосконалення державного управління поведженням з відходами на основі розвитку функцій екологічного аудита : автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 / Шафоростова Марина Миколаївна ; Донецький держ. ун-т управління. - Донецьк, 2006. - 20 с.
23. Юрескул В. О. Правове регулювання поведження з побутовими відходами в Україні : автореф. дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 / В. О. Юрескул ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. - К., 2008. - 19 с.
24. Meadows D. L. et al. The Limits to Growth: A Report for the Club of Rome's Project on the Predicament of Mankind. New York: Universe Books. 1972.
25. Pecesí. A. The Chasm Ahead. - New York: «Macmillan», 1969.
26. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<http://ifreestore.net/4790/13/>

REFERENCES

- Beriukh, O.V. (2013). Formuvannia derzhavnoi polityky u sferi povodzhennia z vidkhodamy vyrobnytstva ta spozhyvannia [Formation of state policy in the field of waste management of production and consumption]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Donets: derzh. un-t upr [in Ukrainian].
- Bratsuk, I.Z. (2016). *Teoretyko-pravovi zasady implementatsii prava Yevropeiskoho Soiuzu v natsionalne pravo derzhav-chleniv : monohrafiia [Theoretical and legal principles of the implementation of the law of the European Union in the national law of the member states: monograph]*. M. M. Mykiiievych (Ed.). Lviv: nats. un-t im. I. Franka [in Ukrainian].
- Bulatova, O.V. (2013). Rehionalizatsiia svitovoi ekonomiky v umovakh hlobalnoi intehratsii [Regionalization of the global economy in the conditions of global integration]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Donets: nats. un-t. Donets. [in Ukrainian].
- Danylova, T.H. (2004). Pidvyshchennia ekolohichnoi bezpeky pry povodzhenni z vidkhodamy metalurhiinoho vyrobnytstva [Increase of ecological safety at handling of metallurgical waste]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Donets: Natsionalnyi hirnychyi un-t [in Ukrainian].
- Ivasechko, O. (2013). Osoblyvosti formuvannia ekolohichnoi polityky Yevropeiskoho Soiuzu [Features of the formation of environmental policy of the European Union]. *Ukrainska natsionalna ideia: realii ta perspektyvy rozvytku – Ukrainian national idea: realities and prospects of development*, 25, 113-118. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unir_2013_25_21 [in Ukrainian].
- Ihnatenko, O.P. (2004). Ekonomiko-ekolohichni aspekty povodzhennia z tverdymy pobutovymy vidkhodamy v Ukraini [Economic and Environmental Aspects of Solid Waste Management in Ukraine]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv: NAN Ukrainy [in Ukrainian].
- Mishchenko, V.S., Makovetska, Yu.M., & Omelianenko T.L. (2013). *Instytutsionalnyi rozvytok sfery povodzhennia z vidkhodamy v Ukraini: na shliakhu yevropeiskoi intehratsii [Institutional development of waste management in Ukraine: on the path to European integration]*. Kyiv: Derzhavna ustanova «Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannia ta staloho rozvytku Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy» [in Ukrainian].
- Bazhan, Yu.M., Bandura, O.V., Bilenko, Yu.I., Burakovskiy I.V., & Veriha, H.V. (2012). *Konverhentsiia ekonomik Ukrainy ta Yevropeiskoho Soiuzu: problemy i perspektyvy [Convergence of the economies of Ukraine and the European Union: problems and perspectives]*. Yu.M. Bazhan, I.V. Burakovskiy, T.I. Artemova (Eds.). Kyiv: PULSARY [in Ukrainian].
- Krona, O.Yu. (2012). Pravove rehuliuвання povodzhennia z radioaktyvnymy vidkhodamy v Ukraini [Legal regulation of radioactive waste management in Ukraine]. *Candidate's thesis*. Kyiv: nats. un-t im. Tarasa Shevchenka [in Ukrainian].
- Maksimientseva, N.O. (2006). *Pravove zabezpechennia povodzhennia z nebezpechnymy vidkhodamy [Legal regulation of radioactive waste management in Ukraine]*. *Candidate's thesis*. Kyiv: nats. un-t im. Tarasa Shevchenka [in Ukrainian].
- Matviichuk, V.K. (2008). Kryminalno-pravova okhrona navkolyshnoho pryrodnoho seredovyshcha: problemy zakonodavstva, teorii ta praktyky [Criminal law protection of the environment: problems of legislation, theory and practice]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv: NAN Ukrainy [in Ukrainian].
- Mashtabei, V. (2000). Kurs na intehratsiiu [The course for integration]. *Viche – the Chamber*, 8, 133-135 [in Ukrainian].
- Mykiiievych, M.M. (2007). Pravovi zasady orhanizatsii ta diialnosti Yevropeiskoho Soiuzu u sferi zovnishnoi polityky ta bezpeky [Legal principles of the organization and activities of the European Union in the field of foreign policy

and security]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

14. Mykiiievych M. M., Andrusievych, N.I., & Budiakova, T.O. (2004). *Yevropeiske pravo navkolyshnoho seredovyscha [European environmental law]*. Lviv [in Ukrainian].

15. Paton, B.Ye. (Ed.). (2016). *Natsionalna paradyhma staloho rozvytku Ukrainy [National Paradigm of Sustainable Development of Ukraine]*. Kyiv: Derzhavna ustanova «Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannya ta staloho rozvytku Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy» [in Ukrainian].

16. Omelianenko, T.L. (2013). *Udoskonalennia orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu povodzhennia z vidkhodamy v Ukraini [Improvement of organizational and economic mechanism of waste management in Ukraine]*. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

17. Orlova, T.O. (2008). *Otsinky ekolohichnoho stanu zemelnykh dilianok, zainiatykh vidkhodamy ta ob'ektyamy povodzhennia z nymy [Improvement of organizational and economic mechanism of waste management in Ukraine]*. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

18. Oskirko, A.O. (2015). *Administratyvna vidpovidalnist za porushennia u sferi povodzhennia z vidkhodamy [Administrative liability for violations in the field of waste management]*. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

19. Poselskyi, V. (2002). *Yevropeyskyi soiuz: instytutsiini osnovy yevropeiskoi intehtatsii [European Union: institutional framework for European integration]*. Kyiv: Smoloskyp [in Ukrainian].

20. Kopiika, V.V., Doroshko, M. S., Holovchenko, V.I., et. al. (2015). *Ukraina v mizhnarodnykh intehtatsiinykh protsesakh : monohrafiia [Ukraine in International Integration Processes: Monograph]*. V.V. Kopiika (Ed.). Kyiv: Kyiv. un-t [in Ukrainian].

21. Tkachev, P.N. (1990). *Kladezi mudrosti rossiiskikh filosofov [Fond of wisdom of Russian philosophers]*. Moscow [in Russian].

22. Shaforostova, M.M. (2006). *Udoskonalennia derzhavnogo upravlinnia povodzhenniam z vidkhodamy na osnovi rozvytku funktsii ekolohichnoho audyta [Improvement of the state management of waste management on the basis of the development of the functions of environmental audit]*. *Extended abstract of candidate's thesis*. Donetsk [in Ukrainian].

23. Iureskul, V.O. *Pravove rehuliuвання povodzhennia z pobutovymy vidkhodamy v Ukraini [Legal regulation of domestic waste management in Ukraine]*. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

24. Meadows, D.L. et al. (1972). *The Limits to Growth: A Report for the Club of Rome's Project on the Predicament of Mankind*. New York: Universe Books [in English].

25. Peccei, A. (1969). *The Chasm Ahead*. New York: «Macmillan» [in English].

26. Retrieved from <http://ifreestore.net/4790/13> [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 14.03.2018

УДК 347

Хамзін Тимур Рафаїлович
аспірант Інституту права імені В. Сташиса
Класичного приватного університету
nadja@ukr.net

ВИДИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОЗОВІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ ПІД ЧАС ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Проаналізована судова практика щодо оскарження рішень, дій та бездіяльності органів доходів і зборів під час реалізації ними владних повноважень у сфері захисту інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України. Здійснено класифікацію адміністративних позовів та наведено приклади з судової практики.

Ключові слова: права інтелектуальної власності, Митний кодекс, об'єкти інтелектуальної власності, митний орган, переміщення товарів через митний кордон України.

Hamzin T. R. TYPES OF ADMINISTRATIVE CLAIMES ACCORDING TO ACTIVITY OF BODIES OF REVENUE AND EXPENDITURE DURING PROTECTION OF INTELLECTUAL
Випуск 4. 2018

© Т.Р.Хамзін, 2018